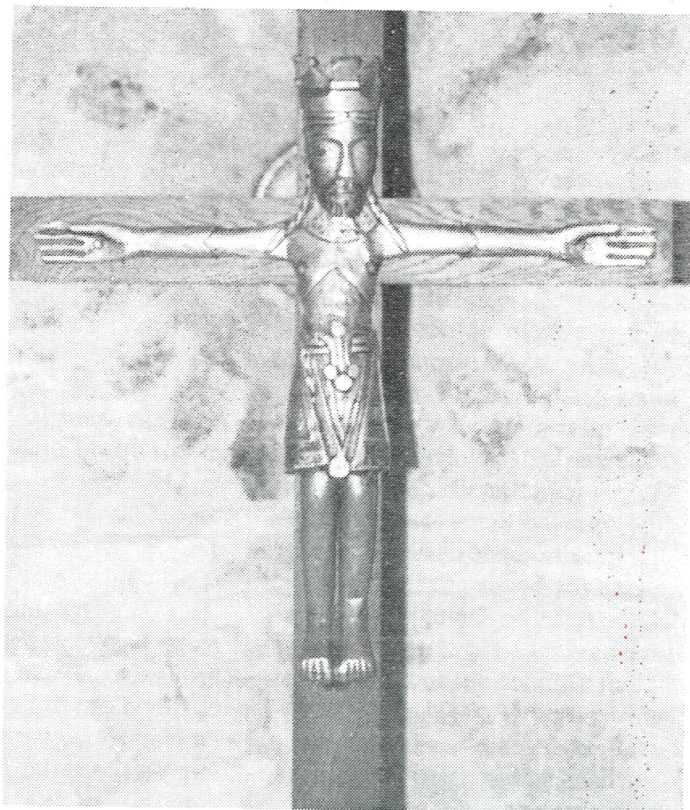
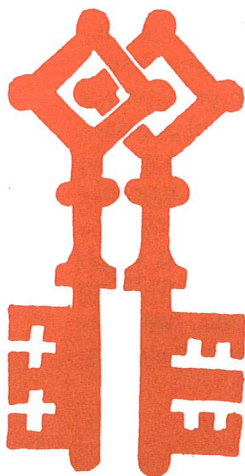
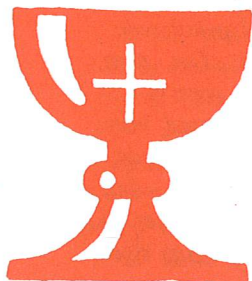
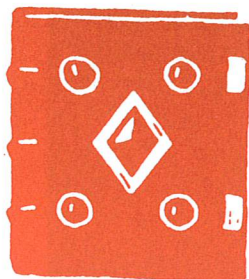

RE-FORMATIO

MEDDELELSER OM KIRKELIG FORNYELSE
1 / februar 1997

ISSN 0903-6113

ER KRISTUS KONGE,
HVAD ER DA AT FRYGTE?

Tirstrup-krucifikset

Romansk arbejde

Motiv fra Vor Frue Kirke, Århus. Kryptkirken.

Den 19. august 1996 havde en arbejdsgruppe af præster fra Menighedsfakultetet og Dansk Bibelinstitut igen indbudt til et landskonvent for præster på Børkop Højskole. Hovedtaler var ærkebiskop Janis Vanags, Den lutherske Kirke i Riga, Letland. Den prædiken, som han holdt ved nadvergudstjenesten, bringes nedenstående, og igen i år sendes dette nummer af Re-formatio til samtlige deltagere i konventet, da vi gerne vil være med til at skabe samling om Kirkens Tro. Hvis der er læsere af bladet, der vil være med til at dække ekstraudgifterne hertil, kan man sende et beløb til giro 2 08 81 42 (se venligst bladets bagside).

PRÆDIKEN

af Letlands lutherske ærkebiskop

JANIS VANAGS

i Gauerslund Kirke den 19. august 1996 i forbindelse med

Landskonvent for præster og teologer.

Oversat af pastor Bruce Kent Steuer, Flade.

Tekst: 1. Petersbrev 5,8-11.

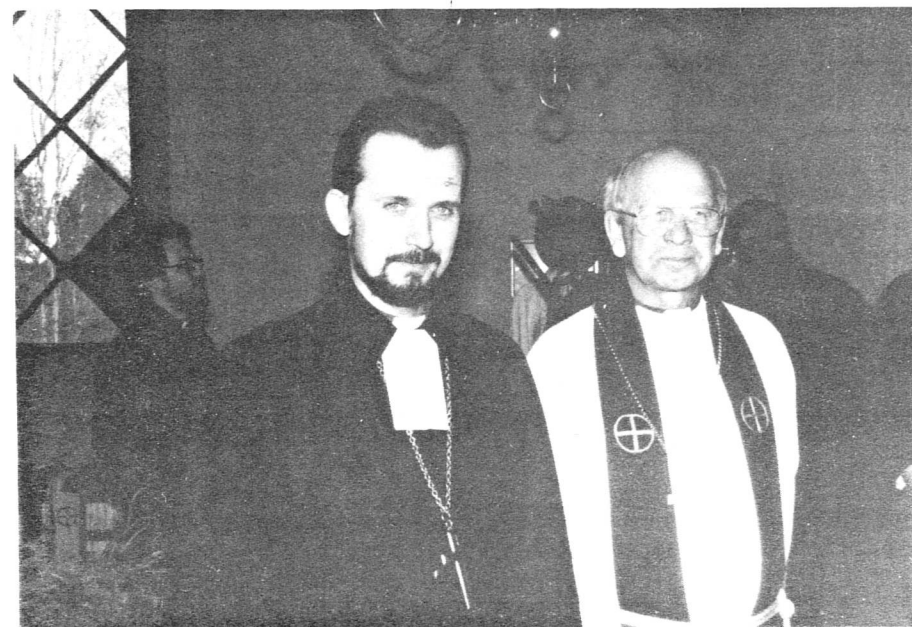
I Getsemane have står Kristi Døds-kamps kirke. Da jeg var der, åbnede en gammel franciskanermunk for mig en stakitlåge i et hegn omkring den sten, hvor vor Herre Jesus bad, så også jeg kunne knæle ved denne sten og bede der - samme sted. Vi ved fra kirkehistorien, at kort efter de store begivenheder med vor Herre Jesus begyndte nogle mennesker at tænke - og også at lære, at det alt sammen var imaginært, tilsyneladende:

- at Jesu legeme var imaginært;
- at hans lidelse, død og grav kun var tilsyneladende.

Men jeg kunne røre ved stenen, hvor hans sved faldt sammen med hans blod. Stenen var ægte. Sveden var ægte. Blodet var ægte. Og Kristi døds-kamp var fuldtud genuin.

"For det var ikke udspekulerede fabler, ..." (2. Pet. 1,16a). Det, som var fra begyndelsen, det, som vi har hørt, det, som vi har set med vore egne øjne, det, som vi betragtede, og vore hænder rørte ved: ... det, som vi har set og hørt, forkynnder vi også for jer, ..." (1. Johs 1, 1.3a) siger apostlene.

Det er noget andet, der er imaginært: bekvemmelighed, et liv uden problemer. Peter gav engang Jesus et tilbud om et liv uden problemer. Da vor Herre var på vej til Jerusalem og Golgatha for at kæmpe sin kamp for os alle, tog Peter ham til side og begyndte at irettesætte ham: "Aldrig, Herre," sagde han, "Dette skal aldrig ske for dig!" "Vig bag mig Satan!" svarede Jesus. I dette velmente tilbud om et pro-

Ærkebiskop Janis Vanags, Letland, og biskop Rimpiläinen, Finland blemløst liv genkendte han Satans fristende stemme. Dette svar var nok et chok for Peter og samtidig en god lektie, for senere skrev han: *"Vær årvågne og på vagt! Jeres modstander, Djævelen, går omkring som en brølende løve og leder efter nogen at sluge."*

Med dette i tanke vil jeg gerne præsentere jer for et begreb: "Blid slugning". Det kan være, du mener, at Djævelen angriber, graver sine klør i og derefter river i stykker med sine hugtænder. Det kan vi også læse om angående nogle af de store ørkenfædre, men meget oftere kærtegner han kødet og sindet, vugger blidt og luller i søvn - og sluger - ubemærket, men visse ligt. Blid slugning, der begynder med et bekvemt, problemløst liv.

Fakta er, at et menneskeliv er

fyldt med udfordringer. I et fjernsyn-interview blev den katolske biskop i Riga spurgt ud om en meget typisk situation i Letland: Hvad skal man gøre, når en persons liv er blevet et mixmax, gift flere gange med børn fra alle ægteskaber, og så pludselig får personen forståelse for, hvor forkert og umulig situationen er? Skulle personen forlade alt og vende tilbage til den første ægtefælle, hvor der i mellemtiden er fremstået en ny familie med børn? Biskoppens svar var typisk katolsk. Han svarede: "Hvis disse mennesker virkelig bryder sig om deres sjæles frelse, burde de omordne deres lejlighed og leve i afholdenhed." Jeg hørte på og tænkte ved mig selv: Hvilken udfordring! Der er tusindvis af mennesker, der lever i en sådan situation, men vil

der være 50 eller 40 eller 30 eller 20 eller måske kun 10, som vil være villige til at tage udfordringen op og kæmpe en sådan kamp?

Det er ikke nemt at hamle op med samvittighed og tvivl ved luling og kærtegn.

Er det ikke meget nemmere at være lidt kreativ og forklare Biblen på en måde, som gør skilsmisse og gengifte ikke alene tilladt, men også tilrådeligt - fremfor at finde én vi gerne vil leve sammen med i paradis?

Vi kunne stille mange lignende spørgsmål om mange andre områder af livet.

Er det ikke nemmere at forkaste et uønsket barn og gøre en ende på dets liv end at tage ansvaret for følgerne af vore egne handlinger og nogle øjeblikkes nydelse. Nogle gange betyder det at føde, at livet bliver kompliceret, og man må igennem store prøvelser. Vil der være mange, der vil tage denne udfordring op og kæmpe den kamp for Kristi skyld?

Er det ikke meget nemmere at spørge om den hjælp så venligt rakt frem af den teologi, der var skabt til at tjene menneskers lykke og tilfredsstillelse? Lad den have besværet ved at finde en retfærdiggørelse for det, der ingen undskyldning er for - i folkelykkens og tilfredsstillelsens navn!

Det er også helt almindeligt at blande sig i andres kamp fremfor at kæmpe selv.

- Det er langt lettere at fare hen til en politisk kamp end at kæmpe

med dit eget problem med alkohol.
- Det er langt nemmere at granske flere bind bøger og debattere andres teologiske synspunkt end at afskære syndige forhold.

- Det er nemmere at kæmpe for minoriteter end at opdrage ens egne børn i tro.

- Det er nemmere at forsøge at få andre til at få skik på deres liv og til at være ærlige end at rydde op i ens eget liv.

- Det er nemmere at *glemme dig selv* i det at hjælpe andre end at *hjælpe dig selv*.

Heraf kan man ikke slutte, at politisk aktivitet er unødvendigt eller at intellektuelle anstrengelser er værdiløse, eller at minoritetsproblemer ikke skal løses, og at der ikke er brug for omsorg for andre. Men at kæmpe andres kamp og glemme ens egen får kilden til styrke og glæde i troen til at tørre ud og får en mand derhen, hvor han taler smukke og vise ord om Jesus fra talerstole og prædikestole, uden at ordene bevæger hans eget hjerte. Sådan et hjerte kender ikke til Skt. Stefanus' erfaringer, da stenene ramte hans krop, og hans øjne så himlen åben og Kristus i herlighed ved Gud Faders højre hånd.

Man kunne i så fald leve og nyde det såkaldte "normale liv", som om alt var i orden, som om det eneste på programmet var de daglige bekymringer. Fjenden, som en brølen-de løve, glider ud af hukommelsen. Nødvendigheden af at stå ham imod og tvinge ham til at flygte

flyder bort hen i en sfære af teoretiske behov. Sikkerhedsfornemmelsen kommer dermed ikke fra en skarp og ægte fornemmelse af Guds nærvær, men ved at se kampen som imaginær. Blid slugning.

Men kampen er menneskeheden's åndelige virkelighed siden fristelsen i Edens have og indtil Harmagedon. En teologi og en tro, der leder efter undskyldninger for os til at desertere fra slagmarken og har som sit mål at være en pude mellem en mand og det tveæggede sværd af guddommelig åbenbaring, kunne nok give en vis "trøst" i forholdet til Gud. Måske kan den give en følelse af afslappethed og tilfredsstillelse, men der er en ting, den ikke kan give, og det er det, en lettisk digter kalder "glædesrusen ved en svær sejr".

Hvis denne glæde, denne lykkelige skælven af en svær sejr mangler i vor tro, er det ikke, fordi slaget er forbi, men fordi vi har forladt slagmarken. Hvis vort åndelige liv mangler skarphed og smag, kunne det være en indikation på, at der er en kamp, vi viger udenom - ved i stedet at vælge at blande os i andres kampe.

Glædesrusen ved en svær sejr Den ligger ved kristenlivets kerne, en fryd, som tillod kirken at vokse og erobre verden selv i perioder med de mest frygtelige forfølgelser. I disse tider fornemmede troende Herren Jesus meget nær og med hjælp til at holde ud, til at vinde og det var den mest troværdige bekræftelse af deres tro og håb.

For at kunne opleve en virkelig - ikke imaginær kristendom *må* vi gå længere end ord og meninger. Vi må konfrontere Kristi virkelighed med vort største spørgsmål, med netop det valg, vi altid er opmærksomme på, men ønsker kunne blive udskudt eller forbigået.

Du kender det, som er din kamp og dit valg. Jeg kender min. Enhver kender den store kamp, som han eller hun må kæmpe indfor Gud, på samme måde som vor Herre Jesus gjorde på en sten i en oliventræshave, hvor han besejrede sig selv og frelste os alle. Vi burde ikke forsøge at undgå den, for det er en kamp for liv - evigt liv.

Salige er de øjeblikke, hvor Gud placerer os på en blindvej, vi alene kan bryde ud af ved bøn og ved at svede blod, fordi det er i disse øjeblikke, vi befinder os selv ved Jesu hjerte. Jo, det er frygteligt at bede Gud om at sende flere sådanne øjeblikke, men Jesu egen frygt var virkelig, såvel som hans kamp og dybe smerte. Og derfor var styrkelsen fra Guds engle og opstandelsen og salighed og herligheden også virkelig.

Det er nemt at flyde bort hen i en tilsyneladende religiøsitet, der ikke kender noget til dødskampe eller blodig sved, og som heller ikke kender noget til styrkelse fra Gud eller til at være ved Jesu hjerte.

Må Herrens Hellige Ånd altid hjælpe os til at finde vor vej tilbage til slagmarken og til altid at føle et behov for glædesrusen af en svær sejr. Amen.

I Re-formatio 4/1996 opfordrede vi kristne i Danmark til at støtte den lutherske kirke i Letland gennem Folkekirkens Nødhjælp med den bemærkning, at der også i Danmark er kristne, der deler Kirkens apostolske tro. Gennem Fællesskabet Kirkelig Fornyelse er der blevet sendt kr. 2.850 til den lutherske kirke i Letland.

OM LUTHERSK NADVERLÆRE

EN BOGANMELDELSE

oversat af pastor Jais Tinglund, Farsø

I det tyske månedsskrift *Bausteine für die Einheit der Christen* 1996/143 anmelder Pfarrer Volkmar Walther bogen *Actio Sacramentalis. Die Verwaltung des Heiligen Abendmahles nach den Prinzipien Martin Luthers in der Zeit bis zur Konkordienformel* af Jürgen Diestelmann, udgivet af *Kirchliche Sammlung um Bibel und Bekenntnis Braunschweig* i samarbejde med *Lutherische Buchhandlung H. Harms, Gross Oesingen*.

I dette Luther-år har en række publikationer set dagens lys, som beskæftiger sig med Luther og hans teologiske anliggende. Til de mere betydningsfulde hører ovennævnte værk af Jürgen Diestelmann, tidligere sognepræst ved *Kirche St. Ulrici-Brüdern* i Braunschweig.

Hans forskning har spændt sig over årtiers fortsættelse af det, som var hans eksamensarbejde i 1955. Han giver en grundig indføring i den lutherske reformations søgen efter en bibelsk nadverpraksis, hvilket må siges at være et uhyre aktuelt spørgsmål i lyset af det udbredte forfald inden for de lutherske *Landeskirchen*. Forfatteren udfolder sit tema i tre dele.

Den første hoveddel omhandler Luthers lære om sakramenthandling og konsekration, og hvordan Luther selv har omgåedes den, hvordan han forsvarede den imod andre opfattelser, hvordan den blev opretholdt i disciplinærsager imod misbrug i sakramentforvaltningen, og hvordan den blev varetaget af Luthers elever efter hans død.

I den anden hoveddel bliver stridighederne omkring konsekrationsspørgsmålet i de nordtyske byer Hildesheim, Danzig, Lübeck og Rostock skildret. I dette afsnit, som i det foregående, er der inddraget kildemateriale, som hidtil har været ukendt eller kun i ringe grad taget i betragtning. Det drejer sig navnlig om håndskrifter, men også om trykte udgivelser fra det 16. og 17. årh., som hidtil næppe har været inddraget i den videnskabelige forskning.

Den afsluttende tredie hoveddel demonstrerer, hvilke nedslag læren om sakramenthandling og konsekration har fået i Martin Chemnitz' læreformuleringer og i Konkordieformlen.

Dette læreindhold bliver indsat i nutidens økumeniske sammenhæng og der bliver stillet kritiske spørgsmål til den lære og praksis, man kan støde på i lutherske kirker i dag. Med rette påpeger forfatteren, at der i de økumeniske samtaler synes at råde en sær tvetungethed blandt lutheranere, som i samtalerne med Rom og med de ortodokse ihærdigt fastholder den lutherske nadverlære, mens den fuldstændig træder i baggrunden i mødet med reformerte samtalepartnere. "De lutherske kirker kan med deres uforbeholdne bekendelse til Kristi reale nærvær i nadveren kun stå på de romerskes og de ortodokses side og ikke skulder ved skulder med de protestantiske kirkesamfund, som spiritualiserer eller direkte fornægter Herrens nærvær i nadveren.

Imod dem er den lutherske kirke af sin bekendelse forpligtet til at fastholde Kristi legemes og blods tilstedeværelse i nadveren som en virkning af konsekrationen." I lyset af den store uvidenhed, som råder i de lutherske kirker, og i øvrigt også i økumenien, anbefales denne værdifulde bog indtrængende til studium; alt for ofte finder vi en ganske unuanceret opfattelse af den reformatoriske lære om realpræsensen, som i sidste nummer af *Bausteine* (nr. 142) i Heinrich Spaemanns artikel *Dieses Brot - Der Tabernakel - Gedanken i ökumenischer Sicht*. Med en forkert henvisning til *Pastoralliturgisches Handlexikon* hævdes det, at: "Reformatorerne begrænsede Kristi nærvær til selve eukaristiens øjeblik ... og afviste derfor opbevaringen." Denne unuancerede betragtningsmåde findes ikke dér, men i *Kleine Liturgische Wörterbuch* af Rupert Berger. Mere nuanceret udtrykkes det i *Pastoralliturgisches Handlexikon* af Adolf Adam og Rupert Berger således: "Den reformatoriske lære om Kristi nærvær i nadveren rummer meget forskelligt; en opbevaring, som indebærer tilbedelse, er (næsten) ukendt." Henvisninger til opbevaring findes i Diestelmanns bog. Bogen kan bestilles hos forfatteren, Professor Em. Jürgen Diestelmann, Thunstr. 19c, 38100 Braunschweig eller i *Lutherische Buchhandlung Harms* i 29393 Gross Oesingen, telefon 0 58 3877 72.

I Re-formatio 1996/5 var der et referat af et møde, som tre præster i Helsingør Stift havde indbudt til i Hillerød Kirkes Menighedshus den 16. september. Baggrunden for indbydelsen var dels valget af en kvinde til biskop i Helsingør Stift, dels det forestående menighedsrådsvalg. Emnet var FOLKEKIRKENS KRISE, et emne, som kun ganske få viste interesse ved at deltage i mødet. De følgende tre artikler her i bladet er de tre indlæg, som de tre indbydere kom med.

KIRKENS TRO

af pastor Knud Christensen, Frederikssund.

Indlæg på mødet i Hillerød den 16. september 1996.

Ifølge dåbsritualet bliver vi inden dåben spurgt, om vi forsager djævelen, og om vi tror på Gud Fader ... og på Jesus Kristus ... og på Helligånden

Og for at være helt sikker spørges der endnu en gang: vil du døbes på denne tro?

Kirkens tro kan altså udtrykkes i ord, der er forståelige, og som et menneske kan tage stilling til, og spørgsmålet: vil du døbes på denne tro? fortæller os, at Kirkens tro ikke er hvad som helst, men netop denne tro, hvis indhold man lige har nævnt.

Der kan altså ikke laves om på den. Den kristne religion og gudsdyrkelse er ikke noget, der kan ændre sig efter tid og sted og forskellige kulturelle forhold. Siden vor Herres dage har kirkens trosindhold været det samme, ligegyldigt under hvilke økonomiske og politiske forhold troens liv har været levet. Og sådan er det, og sådan må det være, fordi den kristne kirkes tro ikke er knyttet til en

idé eller til åndelige fænomener i verdensrummet, men til konkrete begivenheder i denne verden, i dette menneskeliv. Kirkens tro er knyttet til et ganske bestemt folks historie, nemlig det jødiske folk fra Abraham og til Johannes Døber, og til et ganske bestemt menneskes undfangelse, fødsel, liv, død og opstandelse, nemlig Jesus af Nazaret. Og for ikke at gøre tingene mere indviklede, end de er, vil jeg nøjes med i det følgende at henvise til ham. Det var ham, der gjorde noget, talte, ham, der gav dåb og nadver, ham, der døde og opstod, og ham, der udvalgte de 12 apostle, og ham, der sendte dem ud i verden med fuldmagt fra ham. Kirkens tro bygger altså på en bestemt historisk begivenhed, og derfor er der ting ved den, der ligger fast, og som der ikke kan laves om på, med mindre man ønsker at lave en ny og anderledes tro. Kirkens tro har altid været personlig, forstået på den måde, at den er et forhold mellem os og så et ganske bestemt

menneske, Jesus af Nazaret, og han er den samme i går og i dag og i morgen. Han er skaber-ordet, som blev kød og tog bolig iblandt os, og om ham har man aldrig i kirkens historie, så vidt jeg kan se, ment, at han på nogen måde var bundet af sin tid, så der var ting, han gjorde forkert, og som der derfor skulle rettes på. I kirkens historie har man altid betragtet ham som Herre og os som hans tjenere og tjenerinder.

Når vi har indbudt til dette møde, så er det, fordi vi både mener og tror, at der er noget galt i vort folk og i vor kirke, at vi er på vej til at skifte religion. At der er sket noget, ved alle, men det kan være lidt svært klart og præcist at sige hvordan og hvorfor.

Jeg har et bud. Ved reformationen i 1536 overtog kongemagten den indflydelse og det ansvar i kirken, der før havde været hos bispeembedet. Og kongemagten er i dag vort demokratiske politiske system med regering og folketing. Der er ikke noget at sige imod demokrati som styreform i det verdslige liv, men

demokrati og kristentro er to vidt forskellige ting. Når man bruger den demokratiske tankegang i kirkens liv, så går man ikke ud fra det, man normalt har brugt i den kirkelige debat: skriften, traditionen, sakramenternes indstiftelse o.s.v., men ud fra det, der her og nu er menneskets behov og krav. Mennesket selv bliver autoritet og myndighed i kirken og dermed også det, der udformer kirkens tro.

Når vi har indbudt til dette møde, så er det, fordi vi i kirken ikke skal frygte de politiske systemer, men vi skal i dem være lys og salt. Derfor opfordrer vi mænd og kvinder, der har kirkens tro, til at stå sammen og arbejde for denne også i den sammenhæng, der hedder menighedsråd; ikke bare for kirkens skyld, men også for vort folks skyld. Kirkens tro er givet os, og hvor man her i verden har holdt fast ved den, har Kirken altid været til inspiration for folket. Hvor man har givet slip på troen for at behage og overleve, har kirken altid mistet sin kraft og indflydelse på det folkelige liv. Så: hold ud i kirkens tro!

FIRE TESER OM PRÆSTEVALG

Af sognepræst Bent Honoré, Værløse.

Indlæg på mødet i Hillerød den 16. september 1996.

1. tese: "En kirke, menighed og præst skal primært tilhøre Jesus Kristus, stå under hans autoritet, ledes af ham for med hans autoritet at kunne repræsentere hans sag."

Kirken/menigheden er indstiftet af Jesus Kristus. Den er Jesu Kristi kirke. Han har købt den ved sit blod. Han er menighedens Herre.

Det er ham, den skal være tro

imod og aflægge regnskab til for sin forvaltning af det betroede.

Præsterne (ældste, tilsynsmænd) skal være forbilleder for hjorden også - og især - når det gælder troskab mod Jesus Kristus, da de ellers ikke på ret vis kan udøve deres hyrdetjeneste i kirke og menighed.

Rette hyrder, trofaste husholdere er af afgørende betydning for den forkyndelse og sakramentsforvaltning, der skal formidles og bevare de kristne i nådens stand.

2. tese: "Til alle tider - også i dag - modarbejdes Kirkens/menighedens og præsternes primære loyalitet til Jesus Kristus, så at dette bliver sekundært i forhold til andre loyalitetsforhold."

Kirkehistorien rummer mange eksempler på, at kirkerne og præsterne har været misbrugt og har ladet sig misbruge til at varetage dels egne, dels bestemte grupper, ofte magthaveres, synspunkter og interesser på bekostning af troskab mod kirkens Herre.

For stats/folkekirkers vedkommende har kirkerne været brugt af statsmagten til politisk/religiøs ensretning af undersåtterne. I den moderne, demokratiske stat sker det bl.a. ved, at kirkerne og præsterne søges gjort konforme med flertallets eller højtråbende interessegrupper forventninger. Eksempler herpå er hensynet til kvindesagen ved indførelse af kvindelige præster/biskopper og homoseksuel ligeberettigelse ved tilladeligheden af præster, der lever i homoseksuel-

le parforhold.

Resultatet af, at en kirke kun tilstræber en sekundær loyalitet over for Kristus, bliver, at også en stor del eller størstedelen af dens præstestand kun har et halvhjertet forhold til Kristi autoritet. De slår sig ofte til ro med at være talerør for et mix af kristelige, religiøse, folkelige holdninger, der i reglen ikke vækker anstød, eller som er gavnlige for karrierefølget. En anden reaktion er en resignerende holdning i erkendelse af egen afmagt over for den officielle kirke.

3. tese: "Det har positiv betydning for ens egen og andres frelse og tjeneste at tilvælge det mindretal af præster og menigheder, der gør alvor af primært at tilhøre Jesus Kristus. Det er til skade for én selv og andre ikke at fravælge det flertal af præster og menigheder, for hvem det er sekundært at tilhøre Jesus Kristus."

Ordet "præstevalg" bruges hovedsageligt om det valg, menighedsråd træffer blandt forskellige ansøgere til embedet i sognet. Det er den vigtigste åndelige opgave, et menighedsråd bliver stillet over for. For bispevalget gælder det samme bare på stiftsplan. De personer, som sidder i menighedsrådene, og som ønsker, at sognets vordende præst primært skal tilhøre og tjene Jesus Kristus bør, lade dette være det overordnede kriterium for deres præstevalg. Det betyder så, at de fortrinsvis bør søge sognets præst blandt det mindretal af ansøgere, der må formodes at have en sådan

indstilling.

Præstevalg har imidlertid også en anden betydning, nemlig det individuelle præstevalg. I en stats/folkekirke kan den enkelte ikke fralægge sig ansvaret for præstevalg ved at lade andre, herunder et menighedsråd, vælge for én. Enhver troende har brug for en eller flere præster, under hvis autoritet han eller hun vælger at stille sig. Og det behøver ikke at være den person, et tilfældigt, lokalt menighedsråd har valgt. Vedkommende kan jo være vranglærer, "lejesvend" eller blot en tidsåndens kristelige medløber. Den forkyndelse og eventuelt rådgivning, man går ind under, vil da vanskeligere være den gode hyrdes stemme, men mere sandsynligt en af denne verdens røster.

Heldigvis har vor kirkelige frihedslovgivning skabt nogle muligheder for det individuelle præste- og menighedsvalg i form af sognebåndsløsning, retten til at hidkalde fremmede prædikanter, valgmenigheds- og lidt længere ude - frimenighedsordningen. Der findes sågar også en frihedslovgivning på stiftsplan.

4. tese: "Da den officielle folkekirkens tilhørsforhold til Kristus kun er sekundært, er det nødvendigt for en nytestamentlig normeret kristendom i folkekirken at indstille sig på at være i mindretal og træde i opposition til mangt og meget i denne kirkes aktuelle skikkelse."

Som danskere er vi et meget homogent folk. Vi søger tryghed i de store kollektive løsninger. Det folkelige og kirkelige fællesskab er

næsten et formål i sig selv. Men også noget af en illusion. Medens vi på det folkelige/politiske plan dog har kunnet dele os efter anskuelser i modstridende politiske partier, er det samme ikke tilfældet på det kirkelige plan. Og det til trods for, at der her står langt mere på spil end på det politiske område.

En endnu større hindring er det, når dette valg, hvorigennem man kan træde i karakter, fører til, at man "skiller sig ud" fra flertallet. I kirkelige kredse er der ikke sjældent en helt ubibelsk tro på, at Gud især er på flertallets side, f. eks. i præste- og bispevalg. Men NT lærer os, at det gælder om at vandre ad den smalle sti, ikke ad flertallets brede vej.

Og profeten Elias klagede som senere profeter med ham over, at folkets flertal trods al deres officielle religiøsitet var faldet fra Herren. Men trøsten var, at der var et mindretal på 7.000, der ikke havde bøjet knæ for afguden. Der var en rest tilbage. Det er der også stadigvæk i Danmark, og det er dette mindretal blandt præster, diakoner og lægfolk, der bør finde sammen.

DET KIRKELIGE EMBEDE

Andagt den 16. september 1996 ved mødet om emnet:
Folkekirkens krise.

Af sognepræst Frederik G. Sørensen, Ledøje.

Udsendelsestalen

I Matthæus-Evangeliet kapitel 10 kan vi læse om Jesu udsendelse af de tolv disciple og "Udsendelsestalen".

Matthæus-Evangeliet begynder med at give os nogle af kongens navne: "Jesus Kristus", "Davids søn", "Abrahams søn" og andre kan føjes til. "Immanuel". "Jødernes konge". "Hersker". "Hyrde for mit folk". Det er i sandhed en række strålende navne og titler! De fortæller os, at Fredsfyrsten, Frelseren, Forløseren, Messias-Kongen er kommet! Men evangeliet slutter endnu mere majestætisk: "Mig er givet al magt i himmelen og på jorden". I denne proklamation er alle kaosmagter overvundet, verdens synd er sonet, og døren er åbnet til Gud af denne konge. Kongen erklærer her, at han har fravristet fjenden al magt. Hvordan er det gået til? Det er det, evangeliet handler om.

Det er det, som skal ud til mennesker. Og det er her, folkekirken har været Guds redskab slægt efter slægt i det danske folk, så dette folk har kunnet høre om Kongernes Konge.

Magt og tilbedelse hører sammen i Himmerigets rige

Vi ser da også Matthæus-Evangeliet

begynde 2,2 og slutte 28,17 med tilbedelse af Kongen. Ved hans fødsel kom repræsentanter for de hedenske nationer, som fjenden mente at herske uindskrænket over, for at tilbede ham, og inden himelfarten sluttede de med at tilbede ham.

Riget kaldes for *Himmerigets rige*, og det er dette rige, hele evangeliet handler om. Det er et rige af en ganske anden art end denne verdens riger, som det i enhver henseende overgår og engang vil omstyrte, når tiden er inde, da Kongen vil lade sit rige træde synligt frem her på jord.

Hvilket rige! Hvilken konge! Hvilken nåde at høre ham og hans rige til! Endnu er dette rige usynligt, og det vil det være, så længe Kongen ikke selv er på jord. Da han var her, sås rigets herlighed. Når han atter kommer, åbenbares riget til fulde.

Kald til omvendelse og tro og tjeneste

Gud kalder alle mennesker til omvendelse og tro: *Omvend jer, for Himmeriget er kommet nær*, sådan begynder Jesus sin prædiken-virk-somhed, men der fulgte også et særligt kald til en særlig tjeneste som disciple, apostle.

Missionærer og præster eksempelvis har et kald.

På et givet tidspunkt, ifølge Lukas efter en nat i bøn (Luk. 6,12), har Jesus imellem sine disciple højtideligt hidkaldt 12 - det har nok været med tanke på Israels 12 stammer - til at være hans nærmeste omgangsfæller og uddannes til at være hans medarbejdere. Det er det eneste tilløb til organisation, vi træffer hos Jesus, og de må givetvis have set det som et modtræk over for den voksende modstand. Kongen samler sine mænd om sig, de må have forstået det som en ny tilkendegivelse af, at han er Messias, når han udruster dem med samme magt som hans egen. "Jesus kaldte sine tolv disciple til sig og gav dem magt over urene ånder, så de kunne uddrive dem og helbrede al sygdom og lidelse," (Matt. 10,1) og giver dem en sendelse: "Disse tolv sendte Jesus ud og befalede dem: Følg ikke vejen til hedningerne, og gå ikke ind i samaritanernes byer."

Apostlenes grundvold

De udsendes som apostle, kan vi læse om i Lukas-Evangeliets tolvte kapitel.

Som kirkegrundlæggere får de enestående betydning, og et egentligt apostolat kan derfor ikke fortsættes i Kirken. Det er én gang for alle sket ved Jesus Kristus.

Paulus siger det siden til menigheden i Efesos (Ef. 2,20), hvor han taler om, at hedninger og jøder er forenet i Kristus. "I er bygget på

apostlenes og profeternes grundvold med Kristus Jesus selv som hoved-hjørnesten. I ham holdes hele bygningen sammen og vokser til et helligt tempel i Herren. I ham bliver også I sammen med os bygget op til en bolig for Gud i Ånden."

De forudsættes da også at have vandret med Jesus her på jorden (Ap.G. 1,21-22); i overført betydning kan det samme ord bruges også om disciple med underordnet, foreløbigt ærinde (2. Kor. 8,23), ja om den højeste Guds udsending, Jesus selv (Hebr. 3,1).

"Derfor, hellige brødre, I som har fået det himmelske kald: Se hen til vor bekendelses apostel og ypperstepræst, Jesus, som var tro mod Gud, der havde indsat ham, ligesom Moses var det i hele hans hus." En lignende instruks som denne er givet senere til en udvidet disciplerkreds, de 70, der er nævnt i Lukas-Evangeliets kapitel 10.

Virksomhedsområdet

Virksomhedsområdet er til en begyndelse begrænset til jøderne alene ligesom Mesterens; fra Israel skulle frelsen først komme, og til Israel måtte den først tilbydes og siden til samaritanerne, som var efterkommere af assyrerne og videre ud til hedningerne, når frelsen var "fuldbragt".

Deres gerninger skal være den samme dobbelte som hans: Forkyndelsen først og hånd i hånd med den alle former for helbredelser.

Efter sin opstandelse sendte Kristus, ifølge missionsbefalingen, a-

postlene ud i hele verden til alle folkeslag med evangeliet og dåben, for at de overalt skulle grundlægge og opbygge kirken. 1. Kor. 3,10; Ef. 2,19-20.

Denne gerning kunne ikke fuldføres i et slægtled og skulle derfor ikke standse ved den sidste apostels død, men videreføres indtil Kristi genkomst. Derfor måtte apostlene i deres levetid have medarbejdere og efter deres død efterfølgere til at fortsætte den kirkeopbyggende gerning, Kristus havde overdraget dem. Det er gennem apostlenes, deres medarbejders og efterfølgeres gerning i evangeliets forkyndelse og dåbens og nadverens forvaltning, at kirken slægt efter slægt opbygges som en apostolisk kirke.

Ordet *apostel* betyder udsending. Det bruges i NT, især af Lukas. Paulus præsenterer i sine breve sig selv som apostel (Rom. 1,1; 1. Kor. 1,1). I Galaterbrevet betegner han med særlig styrke, at han står på lige fod med de 12 apostle i Jerusalem. Men også andre, der står i den apostoliske gerning som den opstandens udsendinge, kan kaldes apostle, f. eks. Barnabas, sammen med Paulus (Ap.G. 14,14), og missionærerne Andronikus og Junias (Rom. 16,7).

Det, der gør en apostel til apostel, er altså udsendelsen ved den opstandne Kristus selv. "Evangeliet kan ikke forkyndes som Guds eget ord, hvis ikke de, der forkynder det, er udsendt af Gud gennem Jesus Kristus."

Evangeliet er nemlig ikke et ord,

mennesker selv har fundet frem til, heller ikke ved at samle deres egne indtryk og erfaringer fra samlevet med Jesus og fra mødet med ham som den opstandne. Nej, evangeliet er et budskab, som Gud gennem den Opstandne betror i menneskers hænder at forkynde som hans eget og ikke som deres ord: "Og hvordan skal nogen prædike uden at være udsendt? - som der står skrevet: "Hvor herligt lyder fodtrin af dem, der bringer godt budskab!" " siger Paulus til romerne ifølge Rom. 10,15.

Prædike - herold

Hvis derfor kirken skal blive ved at være en apostolisk kirke, må aposteludsendelsen fortsættes i kirken. Det er det, der sker i det kirkelige embede. I NT tales om forskellige tjenester i menigheden (1.Kor. 12,2-8).

Men det er tydeligt, at den tjeneste, lærergerning, som skal føre apostelgerningen videre i forkyndelsen af evangeliet og forvaltningen af dåb og nadver, stilles i første række: "Og i kirken har Gud sat nogle til at være for det første apostle, for det andet profeter, for det tredje lærere, endvidere nogle med kraft til at gøre mægtige gerninger, endvidere nogle med nådegaver til at helbrede, til at hjælpe, til at lede til forskellige slags tungenale." (1. Kor. 12,28)

Profeterne er åndsbegavede personer, der normalt hører hjemme i den enkelte menighed. Lærerne derimod har ansvaret for ordets

tjeneste i den enkelte menighed. Evangelister, rejsende missionærer eller fastboende ordets tjenere. *Hyrderne* er derimod sikkert dem, der har ledelsen af den enkelte menighed. De kan kaldes biskopper.

Menighederne har været ledet af en biskop, tilsynsmand, ældste eller forstander. Det har været forskelligt fra menighed til menighed, men det er uden tvivl til den "ledende", Paulus skriver sine breve.

Lærer- og hyrdeembedet i kirken

Senere tog lære- eller hyrdeembedet fastere form. De forenedes i den enkelte menighed til det embede, vi nu kalder "præsteembedet" (presbyteros).

Uanset alle forandringer og tilpasninger går der en ubruds linie fra apostlene til det *hyrdeembede* (pastor - hyrde), vi har i den danske folkekirke i dag med præster, der forvalter evangeliet, dåben og nadveren i de enkelte menigheder, og biskopper, der inden for et stift fører tilsyn med et antal menigheder og præster. Når der skal være et sådant hyrdeembede eller ordets og sakramenternes embede i menigheden, er det, fordi sendelsen med evangeliet skal gå videre. Hvorledes skulle de prædike, dersom de ikke blev udsendt? Da Jesus udsendte apostlene, indstiftede Gud dermed også lærer- og hyrdeembedet i kirken. Fordi det kirkelige embede eller *det hellige præste- og prædikeembede* (sådan hed det i det gamle præstevielsesritual) er indstiftet af Gud ved Jesus Kristus, fore-

går der en særlig indvielse dertil, præstevielse eller ordination.

Vi kan ikke af NT se, om den skik har været udbredt overalt, heller ikke ved vi, hvor og hvornår den indvielse, som omtales i 1. Tim. 4,14 og 2. Tim. 1,6 (indvielsen af Timoteus ved håndspålæggelse), har fundet sted og hvilke ældste, der i 1. Tim. 4,14 hentydes til, men der er grundlag for at tro, at den har været praktiseret. Den har beviseligt nok ikke været brugt hver gang, men den blev hurtigt en allevægne praktiseret skik, idet det i løbet af kirkens første århundrede blev almindeligt, at biskoppen indviede præsterne med bøn og håndspålæggelse, ganske som det sker endnu, medens biskopperne fik en særlig indvielse.

Reformatorerne holdt fast ved denne overleverede skik, fordi det var dem om at gøre, at evangeliet blev forstået som Guds ord og derfor som et ord, der skal forkyndes af mænd, der er sendt dertil, og som ikke selv har trængt sig frem med deres tale.

Præstevielsens eller ordinationens mening er, at man ved håndspålæggelsen, som i GT's tid brugtes, når offerdyret blev overgivet til Herren (2. Mosebog 29,10; 3. Mo. 1,4), overgiver den nye ordets tjener til Gud med bøn om, at han vil udruste ham med sin Ånd og sende ham ud i tjenesten. Denne bøn er en bøn efter Jesu befaling (Matt. 9,37-38): "Høsten er stor, men arbejderne få. Bed derfor høstens herre om at sende arbejdere ud til

sin høst."

Kirken tror, at denne bøn bliver hørt, og at den indviede derfor fra Gud modtager en nådegave, som han i hele sin tjeneste både kan og skal "opflamme".

Ingen skal gå ud til præstegerningen i tillid til sine egne evner eller pukke på egne beslutninger, men alene i tillid til Guds nådegaver og i lydighed mod Guds sendelse.

Det er det, der er ordinationens mening.

I forlængelse af denne sendelse skal menighedens kald til præsten ses - ikke som et enten eller. Det har i kirkens snart 2000-årige historie overalt været skik kun at indvie mænd til det offentlige hyrdeembede i kirken. I 1. Korinterbrev 14,33-38 byder Paulus kvinderne at tie i forsamlingerne, selv om lokale "profeter" skulle gå ind for noget andet. For det drejer sig om en skik, som alle andre menigheder har, og som menigheden i Korinth ikke bør afvige fra, da Guds ord jo ikke er udgået fra den, men kommet til den, (1. Kor. 14,33 og 36), ja, endnu mere: det drejer sig om et Herrens bud: "Hvis nogen mener, at han er profet eller har en åndsgave, skal han vide, at det, jeg skriver til jer, er et bud fra Herren: Hvis en ikke anerkender det, bliver han ikke selv anerkendt." (14,37)

Da Paulus i samme brev 11. kapitel vers 5 tydeligt nok regner med, at kvinder både kan bede og profetere, må der i kapitel 14 antagelig tænkes netop på den offentlige forkyndergerning, som er lærer-

embedets, sådan som tankegangen er i 1. Timoteusbrev 2,12: "men at optræde som lærer tillader jeg ikke en kvinde, heller ikke at bestemme over sin mand; hun skal leve i stilhed."

Også Luther havde det syn, at Helligånden ved sådanne ord udelukker kvinder fra indvielsen til det offentlige lærerembede i kirken.

Først i 1948 blev den skik, denne apostolske skik, brudt i folkekirken med den første kvindes ordination, under nogles indsigelse.

Nu har vi forlængst erfaret, at indsigelsen mod bruddet ikke vises synderlig opmærksomhed, ja, at folk som hævder, at apostolisk skik ikke må ændres, har meget trange kår og står i fare for at blive forment adgang til præsteembede.

Men nu lever vi i et samfund, hvor mænd og kvinder er ligestillede. Derfor mener man, at Paulus' ord ikke længere kan være bindende for os. De må anses for "tidsbestemte".

Hertil er at svare: *Det er ikke samfundsordningen, men skabelseshierarkiet, Paulus har for øje!* (Regin Prenter i Kirkens Tro side 204).

Gud satte ved skabelsen en bestemt orden mellem mand og kvinde, som er mere end en naturfor-skel. Den er *en åndelig orden, for at det ægte menneskeliv kan udfolde sig under Guds velsignelse. En orden, som ifølge Bibelen ikke er tidsbestemt, derfor må vi bede Kongernes Konge om liv og vækst i folkekirken på apostolisk grund.*

MODERSKAB, EN GUDS GAVE

Moder Teresas budskab til Kvindekongressen i Beijing.

Bragt i det svenske tidsskrift JUNGFRU MARIA nr. 2/1996.

Oversættelse ved pastor Gert Holthor.

Moder Teresa

Kære venner!

Jeg beder Gud velsigne alle deltagere i Den fjerde Verdenskonference om Kvinder i Beijing. Forhåbentlig fører konferencen til, at alle lærer at kende, elske og respektere den specielle plads, kvinder har i Guds plan, så at de kan virkeliggøre den i deres liv.

Jeg forstår ikke dem, som påstår, at kvinder og mænd er ens, og fornægter de træk, som på underfuld vis gør dem forskellige. Alle Guds gaver er gode, men ikke ens. Når mennesker siger til mig, at de kunne tænke sig at tjene de fattige på samme måde som jeg, plejer jeg

at svare: "De kan ikke gøre, hvad jeg gør, og jeg kan ikke gøre, hvad De gør. Men tilsammen kan vi bringe noget til veje, som er smukt i Guds øjne." På samme måde forholdes det sig med kvinder og mænd.

Gud har skabt hver og een af os til noget stort. Men hvorfor skabte han os som mænd og kvinder? Fordi kvindens kærlighed er Guds kærlighed. De er begge kaldede til at elske, men på hver sin måde. Mand og kvinde kompletterer hinanden og udtrykker tilsammen Guds kærlighed på en mere fuldkommen måde end hver for sig.

Kvindens evne til at elske bliver tydeligere, når hun bliver moder. Moderskab er Guds gave til kvinderne. Hvor taknemmelige må vi ikke føle os mod Gud for denne vidunderlige gave, som fører så megen glæde med sig for mænd og kvinder verden over! Vi kan imidlertid ødelægge denne gave, først og fremmest ved abort, men også ved at anse arbejde, karriere eller andre ting for vigtigere end at elske og være til for andre. Intet, hverken position, fremtidsplaner, materielle ting eller "frihed" kan erstatte kærligheden. Alle angreb på den Guds gave, som moderskabet er, ødelægger også Guds værdifuldeste gave til kvinden - evnen til at elske som kvinde.

Gud sagde: "Elsk din Næste som dig selv." Først må jeg altså elske mig selv på den rette måde og siden min Næste på samme vis. Hvordan kan jeg elske mig selv, om jeg ikke accepterer mig, som Gud har skabt mig? De, som fornægter de underfulde forskelle mellem mænd og kvinder, accepterer ikke sig selv, som Gud har skabt dem, og kan ikke elske deres Næste. De bringer splittelse, ulykke, og ufred ind i verden. Den største trussel mod freden er abort, og de, som vil slette forskellen mellem kvinder og mænd, er alle for abort.

Lad os virke for fred og glæde i verden i stedet for død og sorg. Lad os bede Gud om Hans fred. Vi må lære os at elske hverandre som brødre og søstre, Guds børn. Vi ved, at børnene lærer at elske og

bede, hvor de inden for familien følger forældrenes eksempel. Mange børn vokser op i vore dage uden et sådant eksempel.

Et samfund med mange splittede familier vil blive ramt af mange problemer. Jeg har ofte konstateret, at børn tager deres tilflugt til brug af stoffer og anden skadelig adfærd for at døde deres sorg over at være uelskede og udstødte. Dette finder især sted i de rige lande.

I gode familier får børnene Guds kærlighed at se genspejlet i kærligheden mellem moder og fader. Børn udvikles og opbygger et bønnens og kærlighedens samfund. Barnet er Guds bedste gave til familien. Det behøver både moder og fader som formidlere af Guds kærlighed, hver på sin særlige måde. Familier, som beder i fællesskab, får kraft til at holde sammen, og da kommer de til at elske hinanden, som Gud elsker hver af dem. De, som satser på kærlighed, satser på fred.

Lad os bevare kærlighedens glæde i vore hjerter og dele ud af den til dem, vi møder. Jeg beder for alle delegater og for enhver kvinde, som konferencen forsøger at hjælpe. Måtte alle blive ydmyge og rene som Guds Moder Maria, så vi kan leve i kærlighed og fred med hverandre og vore familier og vor verden, virke for Gud Rige.

Lad os bede:

Alt til Guds ære
og til sjælenes frelse.
Gud velsigne jer.

EN BOGANMELDELSE

af pastor Jais Tinglund, Farsø

Aksel Valen-Sendstad: *Troens Fundamenter*
Menighedsfakultetets Videnskabelige Serie, Århus 1996

Aksel Valen-Sendstad har i snart en halv snes år været professor i systematik ved Menighedsfakultetet i Århus. Han er kendt som forfatter til adskillige videnskabelige værker, mange af omfattende dimensioner, såvel som til adskillige opbyggelige værker, som udmærker sig ved deres klare og utvetydige forkyndelse af Evangeliet som det glade budskab om frelsen i Kristus - og det alene. Som underviser ved Menighedsfakultetet er han nu gået over til at være ansat på deltid og har igen fået fast bopæl i Norge, hvor han kommer fra. For mange af os, som har studeret under ham, opleves dette som et tab og et savn for Danmark.

Troens Fundamenter er tænkt som en samlende lærebog i dogmatik. En sådan har AVS tidligere udgivet, nemlig *Kristen Dogmatikk* fra 1979 (i 1990 udgivet på Lohses Forlag i dansk oversættelse og popularisering som *Kristen Troslære*). Men *Troens Fundamenter* er så langt fra blot og bar gentagelse af AVS' tidligere dogmatik. Der er med *Troens Fundamenter* tale om en helt ny tilgang til fremstilling af den kristne tros hovedindhold. Undertitlen lyder: *dogmatiske hovedspørgsmål i lyset af bibelsk ontologi*, og det, som særlig præger *Tro-*

ens Fundamenter, er netop, at de enkelte hovedspørgsmål fremstilles i sammenhæng med den grundlæggende bibelske ontologi. Dette må siges at være en særegen tilgang i tiden, hvilket næppe er helt utilsigtet. Det er vel næppe heller tilfældigt, at AVS og Menighedsfakultetets Videnskabelige Serie har valgt at udgive en samlende lærebogs-fremstilling til dogmatik, samtidig med at man på Aarhus Universitet i overensstemmelse med postmoderne tænkning er gået bort fra tanken om en samlet fremstilling af dogmatikken og i stedet benytter en lærebogsantologi, som betegnende nok bærer titlen *Fragmenter af et spejl*.

For *Troens Fundamenter* er det afgørende, at den kristne tro kan fremstilles som en samlet helhed. Og dette hænger sammen med AVS' udgangspunkt og orientering, som netop er den bibelske ontologi. Kan der tales om en bibelsk ontologi, og er theologien virkelig åbenbaringsteologi, må den kristne tro også kunne fremstilles og klargøres som andet end fragmentarisk spejlbilleder. Og det sker i *Troens Fundamenter*.

Den grundlæggende orientering bag den bibelske ontologi ifølge AVS er konsekvent theocentrisk.

Der sondres klart imellem Gud og verden. Kun Gud er i sig selv. Den skabte verden er kun i forhold til Gud som verdens Skaber og Herre.

Et andet grundlæggende træk i den bibelske ontologi er de såkaldte oprindelig-derivedes strukturer, d.v.s. strukturer og begreber, som ikke kan siges i almindelig forstand at være skabt af Gud, men så at sige er givet i og med Guds egen eksistens som personligt Væsen, eksempelvis tid og sprog. Det primære oprindelig-derivede element er Guds Ord, som er forud for alt skabt. Og omdrejningspunktet i fremstilling af troslæren i lys af den bibelske ontologi er enheden og identitetet imellem Guds Ord og Gud selv, som omfatter det transcendent Guds Ord (cf. Joh 1:1), det talte Ord, det inkarnerede Ord og det skrevne Ord.

Forudsætningen for theologien som åbenbaringsteologi er dette for en kristen teologi selvindlysende, som imidlertid ofte overses og negligeres, at i Guds Ord taler Gud selv. Og i menneskets forholden sig til Guds Ord forholder det sig til Gud selv. For Gud er, som Han taler og handler.

Dette får sine konsekvenser for theologien i forhold til historisk-kritisk bibeltolkning. Den kristne teologi må drives som åbenbaringsteologi, som beskæftigelse med åbenbaringen ud fra præmisser, som er kongeniale med (svarende til) åbenbaringens egne præmisser. Dette indebærer en forkastelse af de forudsætninger bag den

historisk-kritiske bibelforskning, som er fremmede for Bibelens og åbenbaringens egne forudsætninger.

Dette fører ikke AVS ud i en primitiv og overfladisk fundamentalisme. Tværtimod forpligter denne tankegang theologien til et grundigt arbejde med teksterne for at finde frem til deres virkelige mening. Og det understreges, at Skriften skal ses i sin sammenhæng og helhed. Man skal ikke søge svar på spørgsmål, som Skriften ikke selv stiller.

I øvrigt er det en klassisk luthersk bekendelsesteologi, som fremstilles i *Troens Fundamenter*. Og den stadige fundering af den kristne tros enkelte lærepunkter i den bibelske ontologi er andet og mere end en forfriskende nyskabelse. Den tjener som en modgift imod en atomisering af den kristne tro, og dermed understreger den også den alvor, som theologen til enhver tid er forpligtet til at udvise over for theologien og dens enhed.

Et sted, hvor man imidlertid kunne ønske sig, at denne ontologiske orientering var mere konsekvent gennemført, er i fremstilling af læren om det kirkelige embede. Med rette gøres der op med den romersk-katolske tanke om præsten som mellemmand imellem Gud og menneske. Embedet må ses i sammenhæng med selve Evangeliet om Kristi fuldkomne offer og retfærdiggørelse ved tro. Og som følge deraf må embedet ses primært som en tjeneste for ord og sakrament. Men det, som synes ganske at forsvinde i dette legitime opgør med tanken

om embedet som et mellemmands-embede, er det element af Kristusrepræsentation, som vel netop ligger i embedet som en tjeneste for ord og sakrament. I *Troens Fundamenter* hedder det på side 523, at *For at evangeliet ikke skal lide nogen skade ved at enhver må bli i sin stand og stilling (sitt kallsyrke), og for at nådemidlene hele tiden skal bli forvaltet omsorgsfullt og brugt rett, har Gud innstiftet den spesielle tjeneste for evangeliet i Ord og sakrament (forkynner/presteembedet)*. Det er svært direkte at indvende noget imod dette. Det er vel sandt nok. Alligevel forekommer det i hvert fald mig, at det kirkelige embedes indstiftelse i for høj grad kommer til at fremstå som en bitter nødvendighed - et nødvendigt onde. Embedet fremhæves med rette som en fortsættelse af apostlenes tjeneste - men ville det ikke være på sin plads netop i fremstilling af dogmatiske hovedspørgsmål i lys af bibelsk ontologi at være opmærksom på, at apostlenes udsendelse, og dermed det kirkelige embede, også er en fortsættelse af Herrens egen sendelse og hyrdeomsorg? Er det ikke i den forståelse, de fleste finder den store glæde og frimodighed i præstegerningen? I hvert fald ville det være i overensstemmelse med theologiens inkarnatoriske orientering.

Underligt fremmed i forhold til AVS' strenge orientering ud fra en bibelsk ontologi er hans behandling af spørgsmålet om kvindelige præ-

ster. Denne findes i en særlig ekskurs om forholdet imellem mand og kvinde. Med rette fastslår AVS, at al tale om underordning m.v. i forholdet mellem mand og kvinde er at forstå ud fra analogien med Kristus og Kirken som brudgom og brud. Med rette fremholdes det, at dette forhold derfor er at forstå åndeligt og ikke lovisk-kasuistisk, således at der deraf kan udledes detaljerede regler for styrkeforhold og ansvarsfordeling imellem mand og kvinde i al almindelighed. Den grundlæggende synsvinkel er mands og kvindens enhed i lighed med Kristi enhed med Kirken. *Forholdet løftes inn på det plan, som har med troen å gøre, og hvor det forhold, Gud har satt i skapelsen (her forskjellen på mann og kvinne), skal tjene Kristus og hans rike.* (p. 296). Hvad angår selve spørgsmålet om kvindelige præster, er NT's tale for AVS en klar afvisning af kvinders beklædelse af embedet. Spørgsmålet er imidlertid, om denne tale er at forstå som et eviggyldigt udtryk for Guds vilje eller som rent tidsbestemt og opgiveligt.

Han opstiller her to argumentationsrækker. Den første tager udgangspunkt i skabelsesordningen og i Herrens bud og må nå frem til, at underordningsstrukturen må stå ved magt, og at kvinder ikke bør være præster.

Den anden argumentation tager udgangspunkt i *gudsbildets åbenbaring i Jesus Kristus (d.e. vesensenhed og individualitet)*, og på Ordet om ham som menigheten Herre og

frelser, som alle lovordninger dypest set og i siste instans får sin mening fra og skal tjene (dog uden anstøt) ... Ifølge denne argumentationsrække kan den nytestamentlige tale opfattes som tidsbestemt og opgivelig. Der kan henvises til, at kvinder omtales positivt i Bibelen, og at spørgsmålet ikke er læremæssigt eller grundlæggende. For denne betragtningsmåde står menigheden fritt til også å sette kvinner til den ordnede tjeneste for Ordet, når forholdene tilsier dette og man finner det rett, dog uten af det vekker anstøt, strid og splid ...

På dette punkt er fremstillingen ikke særlig klar. Og en påfaldende stor del af tankerne i den anden argumentationsrække, som gør ordination af kvinder til en mulighed, hænger som løse ender, som næsten selv kalder på tungtvejende indvendinger. På den anden side savner man for den første argumentationsrækkes vedkommende flere af de betragtninger, som for mange af os er afgørende for modstanden mod ordination af kvinder.

At tolke denne uklarhed og denne lidet gennemførte argumentation som udtryk for, at AVS er tilhænger af ordningen med kvindelige præster, vil imidlertid være forhastet. For det første fordi ordination af kvinder for AVS udtrykkelig forudsætter, at denne nye ordning kan indføres uden anstød og skade for kristnes samvittigheder. Det er vanskeligt at forestille sig, at AVS eller nogen anden ville opfatte det som en beskrivelse, der svarer til

situationen i dag. Endvidere må det siges, at den argumentation, som AVS fremfører for ordningen med kvindelige præster, rummer mange elementer, som må siges at være fremmede for, hvad AVS i øvrigt står for. Grundærindet i *Troens Fundamenter* er jo netop dette, at alt må ses i lys af Guds ordning og bud. At tilsidesætte *apostelens Ord*, som forøvrig er helt klart med en uklart defineret henvisning til *guds-bildets åpenbaring i Jesus Kristus* (d.e. vesensenhed og individualitet), og på Ordet om ham som menigheten Herre og frelser, som alle lovordninger dypest set og i siste instans får sin mening fra og skal tjene (dog uden anstøt), vil ikke være i overensstemmelse med det, som AVS i øvrigt argumenterer for.

I øvrigt minder AVS om, at Luther som bekendt var modstander af kvinders ordination. Og selv om dette spørgsmål ikke direkte behandles i kirkens bekendelsesskrifter, synes de for AVS at forudsætte Luthers grundsyn.

Med *Troens Fundamenter* har AVS og Menighedsfakultetets Videnskabelige Serie igen beriget den danske kristenhed med et godt eksempel på bekendelsestro teologi på højt fagligt niveau. Det er således ikke en bog for hvem som helst, hvad eksempelvis en anmeldelse i Præsteforeningens Blad illustrerer. Men det er uden tvivl en god hjælp for den danske kristenheds teologer til ihærdigt at søge og at finde sammenhæng og struktur i theologien - og dermed er den

endnu en god gave fra AVS til hele den danske kristenhed.

KØBENHAVNS VESPERRING

Vesperringens tema for 1997 er: "Maria - Guds Moder".

Festvesper i Hans Egede Kirke 2. påskedag, mandag den 31. marts kl. 19.
Prædikant: pastor Ole Skjerbæk Madsen.

Et KRISTI LEGEMS KONVENT

afholdes i Galtrup Kirke og Præstegård fra onsdag den 28. maj til fredag den 30. maj. Foreløbigt har Erik H. Bennetzen og Monika Papazu givet tilsagn om at medvirke.

KIRKELIG FAMILIELEJR

afholdes på Hellig Kors Kloster fra onsdag den 2. juli til mandag den 7. juli.
Nærmere program fremkommer senere.

RETRÆTE

Der planlægges en retræte for både mænd og kvinder på Hellig Kors Kloster den 7.-10. september. Nærmere oplysninger hos pastor Olav Fog, tlf. 7534 5061.

LANDSKONVENT

Fællesskabet Kirkelig Fornyelse afholder Landskonvent i Hans Egede Kirke, København fra den 8.-10. maj. Program i næste nummer af Re-formatio.

IN MEMORIAM

Den 24. oktober 1996 døde forhenværende sognepræst, lic. theol. Jørgen Glenthøj, en af forkæmperne for kirkens tro. Lad os bede om, at Herren vil kalde nye vægtere på muren, og lad os bede for Jørgen Glenthøj og dem, der er gået forud for os i døden: Skænk dem den evige hvile, Herre, og lad dit evige lys lyse for dem. Også os syndere, som håber på din barmhjertighed og tilgivelse, værdiges du at skænke samfund i Himlene med alle dine helgen! Amen!

RESERVERET POSTVÆSENET

RE-FORMATIO

udgives af

Fællesskabet KIRKELIG FORNYELSE

Ansvarshavende redaktør:

Sognepræst Knud Christensen,
Kirkegade 9, 3600 Frederikssund.
Telefon 42 31 03 39.

Redaktionsudvalg:

Pastor Poul Ulsdal,
Kirkegade 88, 6700 Esbjerg.
Sognepræst Peter Østerby-Jørgensen,
Galtrup, 7950 Erslev Mors.
Pastor Jais H. Tinglund, Nørregade 54B,
9640 Farsø.

Ekspedition:

Bladet koster 100 kr. årligt i abonnement,
for studerende 75 kr. årligt. Beløbet indbe-
tales til FKF's kasserer, bogholder Jørgen
Poulsen, Christianshavns Voldgade 43,3th.
1424 København K. Tlf. 31 57 53 16. Post-
giro 2 08 81 42.

Re-formatio's Forlag:

Fællesskabet KIRKELIG FORNYELSE's
Forlag, Præstegårdsvej 11, Blåhøj, 7330
Brande. Telefon 75 34 50 61.

Fællesskabet

KIRKELIG FORNYELSE

Formand:

Sognepræst Olav Fog, Præstegårdsvej 11,
Blåhøj, 7330 Brande. Tlf. 75 34 50 61

Bestyrelsen i øvrigt:

Kirketjener Kate Pedersen, Storkens Kvar-
ter 5 B, 2620 Albertslund.
Sognepræst Bjørn Hansen, Vardegade 14,
2100 København Ø.
Bogholder Jørgen Poulsen, Christianshavns
Voldgade 43,3th., 1424 København K.
Sognepræst Frede Møller, Hinge Præstegård,
8620 Kjellerup.

Medlemmer betaler 200 kr. årligt til fælles-
skabet. Dette beløb omfatter også abonне-
ment på Re-formatio. Ægtepar 250 kr.
Studerende og pensionister betaler 125 kr.
for enkeltmedlemskab. Pensionistægtepar 150
kr.

INDHOLD - NR. 1 - FEBRUAR 1997 - 39. ÅRGANG

<i>Vanags, Janis:</i> Prædiken	2
<i>Tinglund, Jais:</i> Om luthersk nadverlære (oversættelse af en boganmeldelse	6
<i>Christensen, Knud:</i> Kirkens tro	8
<i>Honoré, Bent:</i> Fire teser om præstevalg	9
<i>Sørensen, Frederik G.:</i> Det kirkelige embede	12
<i>Moder Teresa:</i> Moderskab, en Guds gave	17
<i>Tinglund, Jais:</i> En boganmeldelse	19